

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра менеджменту та адміністрування
СИЛАБУС
Фінансова грамотність (ВК 2.3)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Дубина М. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«_____» _____ 20__ р.

Розробник: Парубець О.М., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
доктор економічних наук, професор
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування

Протокол від «_____» _____ 202__ р. № _____

Узгоджено з гарантом освітньої програми: _____ Попело О.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Тип дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	3 курс, 6 семестр, спеціальність 073 «Менеджмент», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач	Парубець Олена Миколаївна, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, доктор економічних наук
Профайл викладача	https://fbss.stu.cn.ua/kafedra/zagalna-informacziya/parubecz-olena-mykolayivna/
Контакти викладача	Чернігів, вул. Шевченка, 95, корп.1 каб. 317. E-mail: olena.parubets@stu.cn.ua

1. Анотація курсу. Активізація процесів цифрової трансформації економіки і суспільства, швидке впровадження цифрових технологій на фінансовому ринку обумовлюють необхідність підвищення рівня фінансової грамотності, яка виступає ключовим фактором зростання рівня життя населення та забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Курс «Фінансова грамотність» орієнтований на здобувачів вищої освіти, які хочуть поглибити свої знання та отримати практичні навички у сфері прийняття відповідальних фінансових рішень в умовах цифровізації фінансового сектору, активізації дій фінансових шахраїв, зростання фінансових ризиків та кіберзагроз. Сторінка курсу в Moodle <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=4670>

2. Мета та цілі курсу. Метою навчальної дисципліни є підвищення рівня фінансової грамотності та фінансової і податкової культури здобувачів вищої освіти для прийняття останніми грамотних, ефективних рішень, що мінімізують фінансові ризики і сприяють підвищенню рівня особистої фінансової безпеки в умовах постійної зміни фінансового середовища. *Цілі курсу:* розвиток навичок критичного мислення і об'єктивної оцінки переваг та загроз здійснення фінансових операцій; набуття практичних навичок складання особистого (сімейного) бюджету з використанням цифрових сервісів, планування свого фінансового майбутнього в умовах цифрової трансформації економіки; уникнення фінансових ризиків в умовах цифровізації фінансового сектору; забезпечення особистої фінансової безпеки та захисту від дій кібершахраїв; використання цифрових фінансових продуктів для збереження і примноження особистих заощаджень та інвестування останніх в надійні фінансові інструменти; здійснення операцій на фінансовому ринку України тощо.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні (ЗК) та спеціальні (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 5 – Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

СК 02 – Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК 11 – Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

3. Результати навчання. Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

ПР 02 – Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР 03 – Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР 14 – Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Після вивчення курсу студент повинен:

- знати особливості управління особистими фінансами;
- знати джерела формування і напрями використання фінансових ресурсів домогосподарств;
- знати основи фінансового планування та здійснення заощаджень;
- знати методи складання і види особистого (сімейного) бюджету;
- знати права споживачів фінансових послуг;
- аналізувати зміни у фінансовому законодавстві, які безпосередньо впливають на стан особистих фінансів;
- вміти користуватися сучасними цифровими фінансовими інструментами;
- вміти виявляти ризики і загрози та оцінювати стан особистої фінансової безпеки;
- проводити фінансові розрахунки, оцінювати інвестиційний потенціал домогосподарств.

4. Пререквізити. Вивчення навчальної дисципліни «Фінансова грамотність» базується на знаннях, отриманих із навчальних дисциплін: «Історія української державності і культури», «Економічна теорія», «Основи підприємницької діяльності», «Основи обліку і аудиту», «Психологія успіху» та ін.

Дисципліна є базовою для вивчення ряду дисциплін циклу професійної підготовки, а також виробничої практики. Може використовуватися під час вивчення дисциплін освітньої програми «Менеджмент» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

5. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Практичні заняття	14
Самостійна робота	60
Всього кредитів	3 кредити (90 годин)

Форма проведення занять - лекційні, практичні, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

6. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Змістовий модуль 1. Основи фінансового планування життя.

Тема 1. Фінансове планування життя.

Сутність, види та етапи фінансового планування життя. Причини здійснення фінансового планування життя. Складові елементи фінансового планування життя. Процес фінансового планування життя. Засоби реалізації фінансового планування життя. Взаємозв'язок фінансового планування життя і часу. Ризики, що виникають в процесі фінансового планування життя.

Тема 2. Сутність фінансів домогосподарств, особливості їх управління та організації.

Сутність фінансів домогосподарств. Види фінансових відносин домогосподарств. Сукупні ресурси і сукупні витрати домогосподарства. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники. Напрями збереження та джерела збільшення особистих (сімейних) фінансових ресурсів. Роль заощаджень домогосподарств у розвитку фінансової системи держави. Система показників оцінки фінансів домогосподарств. Управління особистими фінансами через банківські установи.

Тема 3. Особистий (сімейний) бюджет.

Бюджет домогосподарства, його структура. Правила складання особистого (сімейного) бюджету. Електронні продукти, за допомогою яких можна здійснювати планування особистих і сімейних фінансів в умовах інформатизації суспільства. Доходи і видатки особистого (сімейного) бюджету. Напрями зменшення дефіциту особистого (сімейного) бюджету.

Змістовий модуль 2. Роль фінансових ресурсів домогосподарств у фінансовій системі України.

Тема 4. Фінансові ресурси та структура фінансової системи

Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Централізовані і децентралізовані фінансові ресурси їх взаємозв'язок. Роль і місце фінансів домогосподарств у фінансовій системі держави. Внутрішня структура фінансової системи. Організаційна структура фінансової системи України. Вплив фінансової системи на темпи та пропорції розвитку національної економіки.

Тема 5. Державні та місцеві фінанси

Вплив фінансів домогосподарств на забезпечення стабільності публічних фінансів. Доходи і видатки державного і місцевих бюджетів. Вплив державного боргу на рівень життя населення. Домогосподарства як платники податків. Види державних і місцевих податків і зборів, що сплачують фізичні особи в Україні. Державні цільові фонди і види допомоги домогосподарствам. Участь домогосподарств в бюджетному процесі. Учасницьке (партисипативне) бюджетування. Засади громадського контролю в умовах розвитку громадянського суспільства.

Тема 6. Діяльність домогосподарств на фінансовому ринку.

Види і форми кредитування домогосподарств. Залучення заощаджень домогосподарств у банківську систему України. Залучення заощаджень домогосподарств небанківськими установами.

Перекази мігрантів за кордону та їх ефективне використання. Операції домогосподарств на ринку цінних паперів. Діяльність домогосподарств на ринку криптовалюти. Види обов'язкового і добровільного страхування. Інвестиційні можливості домогосподарств. Використання інвестиційного потенціалу домогосподарств для відновлення національної економіки.

Змістовий модуль 3. Забезпечення особистої фінансової безпеки домогосподарств в умовах цифровізації фінансового сектору.

Тема 7. Фінансова безпека домогосподарств.

Сутність та складові елементи фінансової безпеки домогосподарств. Чинники впливу та загрози фінансової безпеки домогосподарств. Основні ризики, які пов'язані з загрозами фінансової безпеки домогосподарств. Критерії досягнення фінансової безпеки домогосподарств. Оцінка фінансової безпеки домогосподарств.

Тема 8. Фінансове шахрайство

Види фінансового шахрайства. Правові основи фінансового шахрайства. Критерії ідентифікації фінансового шахрайства. Способи та методи виявлення фінансового шахрайства. Наслідки фінансового шахрайства. Напрями мінімізації фінансового шахрайства. Фінансове шахрайство у банківській сфері. Фінансове шахрайство у страховій сфері. Фінансове шахрайство в умовах війни.

Тематика практичних занять

- Тема 1. Фінансове планування життя.
- Тема 2. Сутність фінансів домогосподарств, особливості їх управління та організації.
- Тема 3. Правила складання та види особистого (сімейного) бюджету.
- Тема 4. Фінансові ресурси та структура фінансової системи
- Тема 5. Вплив фінансів домогосподарств на забезпечення стабільності публічних фінансів.
- Тема 6. Діяльність домогосподарств на фінансовому ринку.
- Тема 7. Оцінювання фінансової безпеки домогосподарств.
- Тема 8. Фінансове шахрайство та напрями мінімізації його впливу на стан особистих фінансів.

Тематика самостійної роботи

- Тема 1. Фінансове планування життя.
- Тема 2. Сутність фінансів домогосподарств, особливості їх управління та організації.
- Тема 3. Правила складання та види особистого (сімейного) бюджету.
- Тема 4. Фінансові ресурси та структура фінансової системи
- Тема 5. Вплив фінансів домогосподарств на забезпечення стабільності публічних фінансів.
- Тема 6. Діяльність домогосподарств на фінансовому ринку.
- Тема 7. Оцінювання фінансової безпеки домогосподарств.
- Тема 8. Фінансове шахрайство та напрями мінімізації його впливу на стан особистих фінансів.

7. Система оцінювання та вимоги.

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання курсу «Фінансова грамотність» відбувається за 100-бальною системою та охоплює поточний контроль - до 60 балів, в тому числі: робота на практичних заняттях, тестування, аналітичні завдання - 45 балів; модульні контрольні роботи – 15 балів та підсумковий контроль (диференційний залік) – 40 балів. Підсумковий контроль проводиться у вигляді заліку під час екзаменаційної сесії за двома завданнями: теоретичне питання (до 10 балів), тести (до 30 балів). Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом
--	---

	додавання підсумкових результатів поточного контролю до залікової оцінки.
Практичні (лабораторні) заняття	В ході практичних занять передбачається усне опитування по темах курсу, вирішення аналітичних і тестових завдань, розв'язання проблемних ситуацій, підготовка доповідей у вигляді презентацій. Оцінювання роботи студентів відбувається згідно з критеріями, відображеними у матеріалах методичного забезпечення дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здані практичні завдання, тести, модульні контрольні роботи. Мінімум 20 балів за результатами поточного контролю. У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав в повному обсязі всіх видів навчальної роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час сесії, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів НУ «Чернігівська політехніка».

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Види робіт та форма контролю		Кількість балів
1	Виконання тестових та практичних аналітичних завдань за темами курсу (8 завдань по 5 балів)	0...40
2	Виконання модульної контрольної роботи №1	0...10
3	Виконання модульної контрольної роботи №2	0...10
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60
Семестровий контроль (залік)		0...40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проекту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

8. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до «Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»».

Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проєктах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні практичних завдань, самостійної роботи (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література.

Нормативно-законодавчі акти

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
4. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

5. Кримінальний Кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
6. Митний Кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
7. Податковий кодекс України: Закон від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
8. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
9. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
10. Про державний бюджет на 2024 р : Закон України від 9 листопада 2023 року № 3460-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>
11. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>
12. Про затвердження Положення про Пенсійний фонд України : Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-%D0%BF#Text>
13. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
14. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон від 21.05.1997 № 280/97- ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
15. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 року № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
16. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки. Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
17. Про страхування. Закон України 18 листопада 2021 року № 1909-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
18. Про фінансовий лізинг. Закон України від 4 лютого 2021 року № 1201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>
19. Сімейний Кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>

Основна література

1. Івашко О. А. Теорія фінансів : навч. посіб. [вид. 2-ге; доп. і перероб.] . К. : 7БЦ, 2021. 408 с.
2. Карлін М. І., Проць Н. В., Борисюк О. В. Публічні фінанси: навчальний посібник; за ред. д. е. н., проф. М. І. Карліна. Електронне видання. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 358 с.
3. Краус Н.М., Краус К.М., Марченко О.В. Актуальні проблеми фінансів та економіки: навчальний посібник. Київ: Аграр Медіа Груп, 2023. 286 с.
4. Краус К.М., Краус Н. М., Поченчук Г. М. Інституціональні аспекти та цифровізація фінансової інклюзії в національній економіці. Innovation and sustainability. 2022. № 2. С. 18-28. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.18.28>
5. Маслій Н. Д., Дем'янчук М. А. Фінанси публічного сектору: українські реалії та світовий досвід: навч. посіб. Одеса: Астропринт, 2022. 384 с.
6. Нікіфоров П. О., Марич М. Г. Поведінкові фінанси: навч. посібник. Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 2022. 144 с.
7. Парубець О. М., Садчикова І. В., Кальченко О. М., Тарасенко О. О. Фінансова інклюзія як інструмент доступності населення до ринку фінансових послуг країн ЄС. Економіка. Фінанси. Право. № 1/1. 2022. С. 11-16.
8. Парубець О. Фінансова політика держави в напрямку підвищення рівня цифрової фінансової грамотності населення України. Науковий вісник Полісся. 2023. № 2(27). С. 221-237.

9. Приказюк Н.В., Ходаківська Ю.О. Цифрова фінансова грамотність: компоненти та методи підвищення. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 2. С. 31-37.
10. Пшенична М. В. Тенденції розвитку фінансової інклюзії в умовах воєнного часу: проблеми, здобутки, міжнародний досвід / *Transformation of Ukraine's Economy: Formation of an Inclusive Economy System and Functionality of Financial Inclusion*, 2023. Riga, Latvia : Baltija Publishing. С. 170-182.
11. Романенко О. Р. Фінанси. 4-е видання. К.: Центр учбової літератури. 2022. 318 с.
12. Фінанси: підручник / [І. О. Лютий та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук., проф., заслуж. економіста України І. О. Лютого. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2023. 715 с.
13. Фінансова безпека домогосподарств в Україні: сучасні проблеми та механізм забезпечення. За загальною редакцією доктора економічних наук, професора Пшика Б.І. Львів : СПОЛОМ, 2020. 274 с.
14. Ярошевич Н.Б. Фінанси, гроші та кредит: Підручник. Львів: «Новий Світ-2000», 2023. 414 с.
15. Estrada-Mejía C, Mejía D, Córdoba P. Financial literacy and financial wellbeing: Evidence from Peru and Uruguay. *Journal of Financial Literacy and Wellbeing*. 2023;1(2):403-429. doi:10.1017/flw.2023.15
16. Annamaria Lusardi, Olivia S. Mitchell The Importance of Financial Literacy: Opening a New Field *The Journal of Economic Perspectives*, Vol. 37, No. 4 (Fall 2023), pp. 137-154 (18 pages)

Допоміжна

1. Dubyna M., Parubets O., Zelenska O., Yevtushenko Y., Muzyka V., Serdiuk D. Financial instruments to ensure sustainable development in the post-shock period of the national economy recovery. *Management. Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2023. No. 5(4). 390–398. DOI: [https://doi.org/10.15544/mts.2023.3\(Web of Science\)](https://doi.org/10.15544/mts.2023.3(Web of Science)).
2. Parubets O., Shyshkina O., Sadchykova I., Yevtushenko Yu., Potseluiko I. Dynamics of the Development of the Credit Services Market in the Conditions of Financial Instability: A Case of Ukraine. *International Journal of Sustainable Development and Planning*. No. 18(9). 2023. P. 2733-2745. (Scopus).
3. Zakharin S., Duka A., Parubets O., Zabashtansky M., Ryzhikova N. New statistical and econometric approaches to the modeling of budget policy on the example of tax revenues and information management. *Journal of Information Technology Management. Special Issue*. 2021. P. 115-127.
4. Бюджетна система України: навч. посіб.в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
5. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. в схемах і таблицях/ С. В. Качула, Л. В. Лисяк, О.В. Добровольська. Дніпро: Монолит, 2022. 200 с.
6. Висоцька І., Нагірна О. Фінансове шахрайство банківського сектору в період дії воєнного стану. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна)*. 2024. № 1. С. 12–18. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2024-1-2>
7. Волкова В. В., Волкова Н. І. Місцеві фінанси. Навчальний посібник. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2022. 105 с.
8. Годнюк І. В., Шубенко І. А., Вольська А. О. Фінансове шахрайство у комерційних банках України. Шляхи боротьби у сфері безготівкових розрахунків. *Економічний простір*. 2021. № 165. С 110-115. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/165-20>
9. Долінський Л. Б. Фінансовий ризик менеджмент: навч.-метод. посібник. Київ: Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2022. 132 с.
10. Живко З. Б. Типологія шахрайства у банківській сфері: сутність, умови виникнення та розробка заходів боротьби / Живко З. Б., Родченко С. С., Руда І.І., Боруцька Ю. З., Бойко О. Т. // *Management, finance, economics: modern problems and ways of their solutions:*

collective monograph / Zhydovska N., etc. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2021. Pp. 453-467.

11. Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Мельничук Д. П. Міжнародні розрахунки і валютні операції : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2021. 106 с.
12. Карлін М. І. Фінанси країн ЄС: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 192 С.
13. Коваленко В. В., Мацедонська Н. В. Сутність фінансової безпеки домогосподарств та напрями її забезпечення. Економічний простір. 2021. № 167. С. 111-114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/167-20>
14. Коцюрба, О. Ю. Фінанси підприємств: практикум: навч. посіб. Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький, 2022. 160 с.
15. Кримінальний Кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
16. Марич М.Г. Соціальне страхування: навч. посібник /. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 176 с.
17. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств : навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.
18. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування: навч. посіб. Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький: Ексклюзив Систем, 2022. 307 с.
19. Міжнародні ринки капіталу: практикум / Ливдар М.В., Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю. Львів, Видавництво ПП "Новий Світ - 2000", 2022. 150 с.
20. Місцеві фінанси : навч. посіб. / О. М. Парубець. В. П. Ільчук, Д. О. Сугоняко. Чернігів, 2020. 344 с.
21. Музика-Стефанчук О.А., Якимчук Н.Я. Сучасне фінансове право. Право публічних фінансів: підручник. Київ: АртЕк, 2024. 656 с.
22. Парубець О. М., Дубина М. В., Забаштанський М. М. Світова фінансова архітектура: сучасний стан та напрями реформування. *Економіка. Фінанси. Право.* № 8. 2022. С. 22-26.
23. Парубець О. М., Забаштанський М. М. Використання інструментів фінансового інжинірингу як основи розвитку територіальних громад. *Проблеми і перспективи економіки та управління.* № 4(28). 2021. С. 210-216.
24. Парубець О. М., Шкильов Д. Д. Теоретичні аспекти сутності та класифікації ринку криптовалют. *Ефективна економіка.* № 12. 2023. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/2698/2734>
25. Парубець О.М. Цифрові інструменти управління місцевими фінансовими ресурсами. *Проблеми і перспективи економіки та управління.* 2023. № 4(326). С. 225-237.
26. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / Н. Р. Слав'юк, С. В. Глущенко. Київ: НАУКМА, 2022. 206 с.
27. Ринок фінансових послуг: навч. посібник./ укл. О.В. Третякова., В.М. Харабара., Р.І. Грешко Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 118 с.
28. Родченко С. С., Живко З. Б Фінансове шахрайство у банківській сфері: сутність, види та сучасний стан. Науковий вісник Ужгородського національного університету. - Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 31. С. 103-108.
29. Сидорчук А., Кириленко О., Коваль С., Сидор І. Аналіз витрат як складова оцінки фінансового стану домогосподарств. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice.* 2022. Вип. 3 (44). С. 82–91. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.3.44.2022.3786>
30. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.
31. Фінанси підприємств: підручник / В. В. Сокурєнко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко; за заг. ред. В. В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., допов. та перероб. Харків: ХНУВС, 2022. 292 с
32. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: практикум /Скоропад І.С., Чубка О.М. К.: Видавничий дім "Кондор", 2023. 140 с.

33. Фінансовий моніторинг: навч. посіб. / кол. уклад. за заг. ред. Е.О. Юрія. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 304 с
34. Хома І.Б., Бондаренко Л.П., Чубка О.М. Моделювання фінансових рішень в умовах невизначеності: Навчальний посібник. К.: Видавничий дім "Кондор", 2023. 284 с.
35. Шевченко С.О. Управління місцевими фінансами в умовах децентралізації влади: навч. посіб. / С.О. Шевченко, М.М. Трещов, А.Ю. Мунько. Дніпро: ДДУВС, 2022. 392 с
36. Ярошевич Н.Б. Фінанси диверсифікованих підприємств: Навчальний посібник. – Львів: «Новий Світ-2000», 2023. – 327 с

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Євростату. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
2. World Cybercrime Index. URL: <https://www.ox.ac.uk/news/2024-04-10-world-first-cybercrime-index-ranks-countries-cybercrime-threat-level>
3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
4. Офіційна інтернет-сторінка безкоштовної онлайн-платформи для підвищення рівня фінансової грамотності «Гаразд». URL: <https://harazd.bank.gov.ua/>
5. Офіційна Інтернет-сторінка Державної казначейської служби України URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
6. Офіційна Інтернет-сторінка Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Офіційна інтернет-сторінка Європейського банку реконструкції і розвитку. URL: <https://www.ebrd.com/ru/home.html>
8. Офіційна інтернет-сторінка Європейського інвестиційного банку. URL: <https://www.eib.org/en/>
9. Офіційна інтернет-сторінка Кіберполіції URL: <https://cyberpolice.gov.ua/>
10. Офіційна інтернет-сторінка Міжнародного валютного фонду. URL: <https://www.imf.org/ru/home>
11. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства економіки України URL: <http://www.me.gov.ua>
12. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства соціальної політики України URL: <https://www.msp.gov.ua/>
13. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства цифрової трансформації України URL: <https://thedigital.gov.ua/>
14. Офіційна Інтернет-сторінка Національного банку України URL: <http://www.bank.gov.ua>
15. Офіційна інтернет-сторінка Національного координаційного центру кібербезпеки URL: <https://cybersecuritycluster.org.ua/contacts/>
16. Офіційна Інтернет-сторінка Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
17. Офіційна інтернет-сторінка Представництва Європейського Союзу в Україні. URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk
18. Офіційна інтернет-сторінка Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/>
19. Офіційна інтернет-сторінка Українського бюро кредитних історій URL: <https://www.ubki.ua/>
20. Офіційна інтернет-сторінка Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <https://www.fg.gov.ua/>
21. Офіційний портал Верховної ради України URL: <https://www.rada.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Державної податкової служби України URL: <https://tax.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
24. Офіційний сайт Наукової бібліотеки НУ «Чернігівська політехніка». URL: <http://library2.stu.cn.ua/>